

Til lovforslag nr. L 115. Betænkning afgivet af kulturudvalget den 30. april 1985

Betænkning

over

Forslag til lov om Danmarks biblioteksskole

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har endvidere modtaget henvendelser fra:

Bibliotekarforbundet

De studerendes råd ved Danmarks biblioteksskole,

Initivgruppen ved Danmarks biblioteksskole og

Kommunernes Landsforening.

Der er af ministeren for kulturelle anliggender og af et mindretal stillet nogle ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et af udvalgets spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender og dennes svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen. Endvidere er som bilag II til betænkningen optrykt en henvendelse fra De studerendes råd ved Danmarks biblioteksskole og ministeren for kulturelle anliggendes kommentarer hertil.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af ministeren for kulturelle anliggender stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af ministeren for kulturelle anliggender og de af mindretallet stillede ændringsforslag med følgende bemærkninger:

Mindretallet er tilfreds med, at der kommer en længe ventet ny bibliotekaruddannelse, der indebærer en ophævelse af skellet mellem sektion I (uddannelse af folkebibliotekarere) og sektion II (uddannelse af bibliotekarere ved forskningsbibliotekerne) ved Danmarks biblioteksskole. En uddannelse med et bredere sigte er vigtig i en tid med stor arbejdsløshed og med nye opgaver, som kan løses af bibliotekarere.

Mindretallet finder det også godt, at der i lovforslaget lægges stor vægt på efter- og videreuddannelser, men beklager, at det ikke har været muligt at genindføre den tidligere eksisterende mulighed for, at staten yder vikargodtgørelse under længerevarende kurser. Der er noget selvmodsigende i lovforslagets stærke og rigtige satsning på efter- og videreuddannelse og dets indbyggede mangel på sikring af, at så mange som muligt skal kunne deltage i disse uddannelser. Mindretallet har ved det under nr. 2 stillede ændringsforslag søgt at gøre denne inkonsekvens lidt mindre åbenlys.

Mindretallet skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at det føler en vis ængstelse for, at den nye uddannelse vil betyde en uheldig omprioritering fra det folkebiblioteksorienterede til det erhvervs- og informationsteknikorienterede. Ministeren har både under 1. behandling af lovforslaget og i besvarelse af spørgsmål fra udvalget fastslået, at dette ikke er sigtet med uddannelsen – at den hidtidige betoning af de folkelige og folkebiblioteksorienterede områder vil fortsætte. Men dels har det under udvalgsbehandlingen ikke været muligt for udvalget at få forelagt en fuldt udbygget studieplan, hvilket i sig selv er beklageligt, eftersom der er tale om

en uddannelse, der skal gå i gang fra 1. september 1985, dels kan der, trods ministerens gode hensigter i en tid, der lægger megen vægt på det praktiske, det brødnyttige og det erhvervsorienterede, meget nemt i skolens ånd og i dens vejledning af studerende komme til at ske en prioritering af de områder, som man anser for de mest »nyttige«.

Mindretallet vil stærkt advare mod at lade det i uddannelsen indbyggede bredere erhvervsigte få overvægt i forhold til de kulturformidlende, kulturelle og folkeoplysende områder. Dette understreges ikke for at tage afstand fra erhvervslivet og erhvervslivets måske voksende behov for bibliotekarer, men for at betone, at et samfund, der nedprioriterer de almenhumanistiske områder, vil ende med at blive et fattigt samfund, befolket med børn og voksne, der næppe vil have den fornødne inspiration og indsigt til at udbyde demokratiet og føre det folkelige liv videre.

Mindretallet ønsker også at understrege, at personale og studerende fortsat bør have stor indflydelse på skolens ledende organer. Undervisningslederen i København for sektionen for grunduddannelse og afdelingslederen på Danmarks biblioteksskoles Ålborg-afdeling bør fortsat vælges, og de studerende må være repræsenteret i de beslutningstagende og rådgivende forsamlinger på de to skoler.

Endelig skal det fremhæves, at den foreslåede forøgelse af skolens budget på 2,5 mill. kr. for 1986 forekommer meget beskedent – så beskedent, at mindretallet føler tvivl om, at den vil kunne medføre den styrkelse af kandidaternes kvalifikationer og dermed deres beskæftigelsesmuligheder, som skulle være lovforslagets målsætning.

Et tredje mindretal (fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, idet det er mindretallets opfattelse, at der er uddannet så mange bibliotekarer, at Danmarks biblioteksskole burde nedlægges.

Ændringsforslag

Af *ministeren for kulturelle anliggender*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 2

1) I *stk. 1, 2. pkt.* indsættes efter ordet »bibliotekar«: »D.B.«.

Af et *mindretal* (S og SF):

Til § 4

2) I *stk. 1* udgår *2. pkt.*, og efter *stk. 1* indsættes som nye stykker:

»*Stk. 2.* I forbindelse med efter- og videreuddannelse ved Danmarks biblioteksskole af bibliotekarer ved folkebiblioteker og forskningsbiblioteker med op til 3 faguddannede ansatte bibliotekarer kan der ydes vikargodtgørelse.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler for ydelserne efter *stk. 1* og *stk. 2.*«

Til § 5

3) Efter *stk. 2* indsættes som nye stykker:

»*Stk. 3.* Afdelingslederen for biblioteksskolens afdeling i Ålborg vælges for 2 år ad gangen af afdelingsrådet blandt de faste heltidsbeskæftigede lærere ved afdelingen.

Stk. 4. Undervisningslederen i København for sektionen for grunduddannelse vælges for 2 år ad gangen af skolerådet blandt de faste heltidsbeskæftigede lærere.

Stk. 5. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter de nærmere regler for de i *stk. 3* og *stk. 4* omhandlede valg.«

Til § 9

4) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 01.* Loven optages til revision i folketingsåret 1989–1990.«

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3.*

Bemærkninger

Til nr. 1

Betegnelsen bibliotekar er såvel en betegnelse for en person, der har gennemført en bestemt uddannelse, som en funktions- og stillingsbeskrivelse, idet der i almindelig sprogbrug er en tendens til at anvende ordet bibliotekar om personer, der varetager biblioteksfunktioner. For at skabe klarhed på området tilføjes bogstaverne D.B. efter bibliotekar, således at de, der har gennemført den 4-årige grunduddannelse ved bibliotekssko-

len, er berettiget til at betegne sig bibliotekar D.B. (bibliotekar fra Danmarks biblioteksskole).

Til nr. 2

Som det fremgår af kulturministerens bemærkninger til lovforslaget, vil et fleksibelt og differentieret efter- og videreuddannelses-system for alle personalegrupper inden for biblioteks-, dokumentations- og informationsområdet være en forudsætning for, at personalet kan imødekomme de krav, som nye arbejdsopgaver, arbejdsmetoder og materialer stiller.

Efter- og videreuddannelse vil desuden gøre det muligt at øge mobiliteten og udvide beskæftigelsesmulighederne på nye, mere utraditionelle områder.

Forslagsstillerne er enige i, at der i den kommende tid lægges vægt på efter- og videreuddannelse såvel inden for bibliotekssektoren som inden for andre områder. Der er heller ikke tvivl om, at både personale og biblioteker vil være interesseret i efter- og videreuddannelsen. Så meget mere må det beklages, at ministeren ikke har set sig i stand til at genindføre den mulighed for refusion af vikarudgifter, som findes i den gældende bibliotekslov, og som har fungeret indtil 1979, da den midlertidigt blev sat ud af kraft. Muligheden burde genindføres samtidig med, at den nye uddannelse, der bl.a. vil

gøre behovet for ajourføring af ældre uddannelser påtrængende, træder i kraft.

Forslagsstillerne har ikke med ændringsforslaget tilsigtet at få ordningen genindført i fuldt omfang.

Man har alene ønsket, at der afsættes en vikarpulje på 1 mill. kr. årlig til vikardækning ved mindre folke- og forskningsbiblioteker, der vil have meget vanskeligt ved i en længerevarende periode at undvære en faguddannet bibliotekar, og hvis økonomi vil forhindre ansættelse af vikar. Dette sidste kan betyde, at bibliotekarer fra mindre biblioteker ikke får mulighed for en vigtig og tiltrængt efter- og videreuddannelse.

Til nr. 3

Forslagsstillerne ønsker med ændringsforslaget at fastholde de demokratiske principper, der hidtil har været gældende for biblioteksskolens ledelse. En fravigelse herfra vil bryde med en årelang praksis, der har fungeret tilfredsstillende for både skolens lærere, det tekniske og administrative personale og de studerende.

Til nr. 4

Da der er tale om en helt ny uddannelse, hvis enkeltheder langt fra ligger oplyst ved lovforslagets behandling, finder forslagsstillerne det nødvendigt, at der i loven indbygges en revisionsbestemmelse.

Per Stig Møller (KF) Annelise Gotfredsen (KF) Connie Hedegaard (KF)

Flemming Jensen (KF) Hanne Severinsen (V) nfm. Helge Sander (V) Poulsgaard (FP)

Inger Stilling Pedersen (KrF) Ole Espersen (S) Jytte Hilden (S) Søren Hansen (S)

Qvist Jørgensen (S) Jimmy Stahr (S) Tastesen (S) Birthe Hansen (SF)

Ingerlise Koefoed (SF) fmd. Larsen-Ledet (RV)

Partierne CD, VS og FD havde ikke medlemmer i udvalget.

**Et af udvalgets spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender
og dennes svar herpå**

Spørgsmål 62:

Ministeren har ved 1. behandling af lovforslaget samt på Danmarks Biblioteksforenings årsmøde den 21. marts udtalt, at det såkaldte »folkelige« sigte i bibliotekaruddannelsen vil blive tilgodeset i den kommende uddannelse. Kan dette opfattes således, at der vil blive lagt lige så stor vægt på – gennem uddannelsen – at sætte de studerende i stand til at arbejde for at opfylde folkebibliotekernes målsætning om kvalitet, aktualitet og alsidighed i materialer, målgrupper etc. som hidtil, og i bekræftende fald: hvorledes vil dette give sig udslag i prioriteringen/skemaforordningen i uddannelsesforløbet?

Svar:

Den nye grunduddannelse ved Danmarks biblioteksskole skal tilgodeset uddannelse til både traditionelle og nye arbejdsområder.

Skolen skal således fortsat uddanne kandidater med sigte på ansættelse i folkebibliotekerne.

Som det er oplyst i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålene 3 og 4, vil dette blive tilgodeset ved, at det grundlæggende stof i alle fagområder er fælles for alle studerende. Uddannelsesforløbet er således ens for alle studerende i 1.–4. semester, ligesom der i 5.–7. semester vil være en del fælles stof. Derudover vil der i 5.–7. semester være tilvalgsordninger, således at studerende skal foretage tilvalg i et vist antal fagområder, afhængigt af deres faglige interesser eller erhvervspræferencer, hvorved de pågældende studerende i disse fag vil opnå en mere omfattende og dybere gående uddannelse end i de nuværende uddannelser. Dette gælder også for de fag- og emneområder, der vedrører det »folkelige« sigte i bibliotekaruddannelsen og i folkebibliotekerne.

Henvendelse fra De studerendes råd ved Danmarks biblioteksskole

Den 20.3.1985

Kommentar til forslaget om en ny bibliotekaruddannelse

De Studerendes Råd ved Danmarks biblioteksskole i København hilser som helhed det fremsatte lovforslag om en ny uddannelse ved Danmarks biblioteksskole velkomment. Betænkning 982, som forslaget bygger på, indeholder et forslag til en mere tidssvarende uddannelse for bibliotekarer, hvilket rådet fuldt ud støtter. Specielt den mere studie- og projektprægede arbejdsform, nedsættelsen af katedertimeantallet, indførelsen af specielle metodekurser, inddragelsen af større dele af BDI-sektoren i uddannelsen og skolens større forskningsforpligtelser anses af rådet som værende positivt.

På trods af den generelt positive holdning ønsker rådet dog over for kulturudvalget at pege på en række problemer i forbindelse med vedtagelsen og den praktiske udførelse af loven.

1. I modsætning til den nugældende lov er De Studerendes Råd ikke nævnt i forslaget som de studerendes repræsentant. Dette forhold kombineret med bemyndigelsen i forslagens § 8 til kulturministeren til at fastlægge nærmere regler om skolens styrelse m.v. gør os bekymrede. Vi ønsker det sikret, at skolens styrelse også i fremtiden skal bygge på principperne i styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, således som også foreslået i betænkning 982 på side 124.

2. Den foreslåede ikrafttræden pr. 1.8. d.å. medfører, at studieplansarbejdet m.v. foregår under et betydeligt tidspres; og det kan frygtes, at studienævnene, afdelingsrådet, skolerådet og biblioteksskolerådet ikke vil få tid til en egentlig realitetsbehandling af det forslag til studieplan, som den særlige studieplangruppe vil fremkomme med. Studieplangruppen er en snævert sammensat arbejds-

gruppe under rektors ledelse, hvori repræsentanter for skolens ledelse udgør et flertal, og behandlingen heri kan således på ingen måde gøre det ud for behandlingen i de ovennævnte kollegiale organer.

Det har i forbindelse med debatten på skolen om ikrafttrædelsestidspunktet været fremført, at man først og fremmest må have færdiggjort studieplanerne for de to første semestre. Såvel af hensyn til de studenter, der måtte overveje optagelse på biblioteksskolen til efteråret, som af hensyn til planlægningen af skolens udarbejdelse af nyt undervisningsmateriale m.v. finder vi det absolut nødvendigt, at der inden den 1.7. foreligger en godkendt studieplan for alle uddannelsens otte semestre.

3. En ny uddannelse med færre katedertimer og en større grad af egentligt studium vil kræve udarbejdelse af nyt undervisningsmateriale, et behov, der vil eksistere, selv om fremmedsproget materiale planlægges inddraget i et større omfang end hidtil. Selv om der i løbet af de sidste år notorisk er gjort en betydelig indsats på dette område fra lærerstabets side, vil behovet øges drastisk i den kommende tid, når den nye uddannelses nærmere indhold bliver fastlagt. Den nuværende lærerstab vil vanskeligt kunne præstere meget allerede her i 1985, hvor megen tid vil gå med planlægning af den nye uddannelse.

Vi er derfor betænkelige ved, at skolen først tilføres øgede midler fra den 1.1.1986.

Betænkeligheden øges af det faktum, at der for visse fagområders vedkommende efter alt at dømme vil være brug for at ansætte vikarer/ekstra timelærere i efteråret d.å. Behovet opstår, fordi en del fagområders undervisningsaktiviteter i den nye uddannelse flyttes til andre semestre. Et fagområde, der efter den nuværende ordning præsterer en

væsentlig del af sin samlede undervisning på f.eks. 3. semester, kan risikere, at hovedparten af fagområdets undervisning i den kommende uddannelse ligger på 1. semester. Hermed opstår der i en overgangsperiode et stort ressourceproblem, der af naturlige årsager ikke vil kunne løses udelukkende af lærerkræfter fra andre, mindre belastede fagområder – lærerne er specialister i deres egne fag og kan ikke uden videre undervise på helt andre områder.

Under førstebehandlingen den 16.1. bebudede kulturministeren ekstra økonomiske midler til skolen allerede fra 2. halvår af 1985, og dette løfte har været en af de mange brikker i det puslespil, der afgjorde, om skolens lærere, studerende og ledelse kunne anbefale en ikrafttrædelse allerede pr. 1.8. d.å. Rådet skal derfor beklage, at ministeren i svaret på udvalgets spørgsmål nr. 33 trækker løftet om øgede midler for 1985 tilbage.

4. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget samt betænkning 982 kan praktiktiden tilbringes i forskellige institutioner og biblioteker inden for BDI-området. Praktikken er af studieplangruppen foreslået delt i en almen praktik (4–5 mdr.), en undersøgelsesperiode (1 md.) og en række korte udstationeringer i forbindelse med konkrete studieopgaver – såkaldte feltpraktikker.

Af hensyn til de studerendes brede og grundlæggende teoretiske såvel som praktiske uddannelse ønsker rådet, at den almene praktik i lighed med den nuværende ordning tilbringes på godkendte institutioner, dvs.

biblioteker og informationscentre m.v. af en vis størrelse med bibliotekarisk uddannet personale. Endvidere ønskes det sikret, at enten undersøgelsesperioden eller den almene praktik skal foregå i et såkaldt fuldt offentligt tilgængeligt bibliotek, dvs. et forsknings- eller folkebibliotek.

5. Af hensyn til vore muligheder for at øve indflydelse på skolens virksomhed gennem de styrende organer må det sikres, at det foreslåede uddannelsesråds rent rådgivende funktion fastholdes.

6. I bemærkningerne til lovforslaget og en del af de andre indtil nu foreliggende papirer tales der meget om inddragelse af nye medier, tilpasning til den nye teknologi m.v.

I den forbindelse kan man nære en vis frygt for, at der – i lyset af de senere års nedskæringer og besparelser inden for folkebibliotekssektoren og kulturområdet i øvrigt – langsomt vil ske en nedprioritering/-trapning af det humanistiske og bredt kulturformidlende aspekt i uddannelsen.

7. I et foreløbigt forslag fra studieplangruppen foreslås 3. semester påbegyndt den 15. august. Rådet ønsker det fastslået, at efterårssemestret i bibliotekaruddannelsen i lighed med nuværende praksis også i fremtiden starter den 1. september. Hermed sikres de studerende mulighed for at supplere de beskedne stipendier og lån fra Statens Uddannelsesstøtte med erhvervsarbejde i sommerferien i et uændret omfang.

Med venlig hilsen

for De Studerendes Råd

BIRGER KRIEGBAUM SØRENSEN / KIRSTI SPARREVOHN

Ministeren for kulturelle anliggenders kommentarer til skrivelse af 20. marts 1985 fra De studerendes råd ved Danmarks biblioteksskole

ad punkt 1.

I § 2, stk. 3, i lov nr. 232 af 8. juni 1966 siges det, at »De studerende ved Danmarks Biblioteksskole repræsenteres af de studerendes råd«.

Ifølge § 2, stk. 1, i denne lov skulle skolen ledes af en rektor i forbindelse med et lærerråd og administrator. De studerende var således ikke repræsenteret i det styrende organ, og det var naturligt at sikre de studerende en forhandlingsret gennem et officielt råd.

Ifølge lovforslagets § 5, stk. 2, består biblioteksskolerådet af repræsentanter for lærere, de studerende og det teknisk-administrative personale.

Der er således ikke nu behov for en særlig bestemmelse om De studerendes råd.

Som det fremgår af svaret til spørgsmål 26, vil det efter vedtagelsen af lovforslaget om Danmarks Biblioteksskole være nødvendigt at revidere bekendtgørelsen om Danmarks Biblioteksskoles styrelse og virksomhed (nr. 590 af 10. december 1976, jfr. bilag 4 til lovforslaget) i overensstemmelse med lovbestemmelserne og under hensyntagen til bemærkningerne til lovforslaget.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændring af de studerendes repræsentation i de kollegiale organer eller af de gældende styrelsesprincipper.

ad punkt 2.

Studieplanarbejdet på skolen er beskrevet i svaret til spørgsmål 53.

Det kan hertil føjes, at alle medlemmerne af de kollegiale organer får tilsendt de udarbejdede forslag til orientering.

Behandlingen i studienævn, afdelingsråd, skoleråd og biblioteksskoleråd samt kontaktudvalg vil som nævnt i svaret til spørgsmål 53 ske i løbet af maj/juni måned.

Det skal fremhæves, at studieplangruppens opgave er at udarbejde sammenhængende forslag til behandling i de kollegiale organer.

ad punkt 3.

Af svaret til spørgsmål 54 fremgår det, at skolen skønner at kunne klare »overgangssemestret« i efteråret 1985 inden for den eksisterende bevilling under anvendelse af af-

spadsering af merarbejde og anvendelse af timelærere.

Ved forslagens 1. behandling i folketinget, jfr. folketingets forhandlinger 1984-85 spalte 4318, udtalte jeg, at biblioteksskolen først ville få en merbevilling i 1986, men at der var en teknisk begrundelse for, at skolen kunne gå i gang med den nye uddannelse allerede fra efteråret 1985. Samtidig lovede jeg, at jeg ville fremkomme med denne begrundelse i udvalget. Jeg kan her henvise til svarene på spørgsmålene 33 og 54. Der er således ikke tale om, som anført af De studerendes råd, at jeg skulle have lovet, at der ville blive bevilget skolen øgede midler i 1985.

ad punkt 4.

Om praktikken hedder det i bemærkningerne til lovforslaget:

I studiet indgår praktik i et omfang svarende til et studieår fordelt på en samlet almen praktikperiode i biblioteker, dokumentations- og informationstjenester og andre godkendte praktikinstitutioner samt kortere feltpraktikophold i forbindelse med udarbejdelse af studieopgaver eller hovedopgaver.

Det er således forudsat, at der også fremover skal være tale om godkendte praktiksteder, der kan leve op til uddannelsens krav.

ad punkt 5.

Af lovforslagets § 6, stk. 2, fremgår, at uddannelsesrådet har til opgave at rådgive biblioteksskolen og ministeren for kulturelle anliggender om principielle spørgsmål vedrørende skolens virksomhed.

ad punkt 6.

Begreberne nye medier og ny teknologi skal forstås bredt og omfatter således meget andet end EDB, f.eks. video og moderne afspilningsudstyr til musik (compact discs), dvs. medier, der spiller en voksende rolle i kulturformidlingen.

Der er ikke tilsigtet nogen nedprioritering eller nedtrækning af det humanistiske og bredt kulturformidlende aspekt i uddannelsen. Det vil tværtimod være muligt for studerende under tilvalgsordningerne at beskæfti-

ge sig mere hermed end under de nugældende studieordninger.

ad punkt 7.

Spørgsmål vedrørende semesterlængde og

lignende studiemæssige forhold betragter jeg som et anliggende, biblioteksskolen selv tager stilling til, og som således behandles i studienævn og biblioteksskolerådet, hvor de studerende er repræsenteret.